

Komentar in karta: 2/62

SLA V162B.01 'petra'

Tjaša Jakop, Vera Smole

1. Gradivo

Za pomen 'podstrešni prostor v gospodarskem poslopju za hranjenje sena', knj. *pêtro* in *pétro* (é; ê), je najpogostejše navedeno poimenovanje *petra* (rabljen v različnih spolih, lahko tudi kot množinski samostalnik, in z različnimi fonetičnimi uresničitvami). Velika količina manjkajočih odgovorov priča, da je bilo vprašanje razumljeno kot obstojško. Tako karta zanesljivo prikazuje predvsem področje z obstojem leksema *petro*, drugi kartirani leksemi pa ne izkazujejo dejanskih arealov. Ti so še (v pomenkah je naveden pomen v SSKJ): *preklade* 'podolgovat, navadno nosilni gradbeni element nad kako odprtino, na koncih položen na zid, oporo', *pod* 'skedenj', *parna* 'prostor, stavba za shranjevanje krme, slame, sena', *svisli* 'prostor, stavba za shranjevanje krme, slame, sena', *oder* 'podstrešni prostor v gospodarskem poslopju za hranjenje sena', *kolnica* 'pokrit prostor za shranjevanje vozov, kmečkega orodja, strojev' in *napušč* 'del strehe, ki gema čez zunanjo steno stavbe'.

2. Morfološka analiza

p//eTr- < **pɛtr-ʋ/-o/-a/-ɛ* 'strop iz tramov' (T ≥ k v T054–T055, T336, T354, T357, T360–T362; // ≥ l (*pletre*) v T005)

peterk < **pɛtr-ʋk-ʋ*

peterce < **pɛtr-ʋc-e*

(ta) na petr- < *(*ta*) *na pɛtr-ul-ě/-ɛ* ← (**ta* 'tam') + **na* 'na' + **pɛtr-ʋ*

svisl- < **sʋvisl-a/-i/-ɛ* ← **sʋ-vis-l-ʋ* 'viseč, pravokoten, navpičen' ← **sʋ(n)-* 'od zgoraj navzdol' + **vis-ě-ti* 'viseti'

preklade (Imn.) < **per-kol-d-ɛ* ← **per-* 'skozi, prek, čez, k' + **kol-d-a* 'klada, tram' (← **kol-ti* **kolŏ* (< **kol-j-ŏ*) 'klati, tolči')

oder < **odr-ʋ* 'oder'

na odrih < **na odr-ixʋ/-ěxʋ* ← **na* 'na' + **odr-ʋ*

pod < **pod-ʋ* 'tla'

na podu < **na pod-u* ← **na* 'na' + **pod-ʋ* 'tla'

pridevek < **pri-dě-ʋk-ʋ* ← **pri-dě-va-ti* ← **pri-dě-ti* ← **pri-* 'pri' + ← **dě-ti* 'položiti, postaviti, vtakniti, narediti'

napušč < **na-pušč-ʋ* < **na-pust-j-ʋ* ← **na-pust-i-ti* / **na-puščati* ← **na-* 'na' + **pust-i-ti* 'pustiti' / **puščati* (< **pust-ja-ti*) 'puščati'

podstraž < **podv-storž-b* ← **podv* 'pod' + **storž-b* 'nekaj štrlečega'
(ESSJ III: 324)

parna < *(*parn*)-*a* ← srvnem. *barn*, *baren* 'jasli' (< stvnem. *barno*, bav. nem. *Barm* 'jasli')

parma < *(*parm*)-*a* ← srvnem. *barm* 'jasli', bav. nem. *Barm* 'jasli'

šupa < *(*šup*)-*a* ← srvnem. *schupfe* 'šupa' (> bav. nem. *Schupfen* za nem. *Schuppen* 'šupa')

glajt, nejasno

aher < *(*axí*)-*b* ← kor. nem. *Arker* za nem. *Erker* 'odprtina v strehi, skozi katero se podaja seno in slamo na podstrešje' (Striedter-Temps 1963: 79)

kozel < **koz-bl-b* 'kozel'

na trakeljnih < **na (traklín)-ixv* ← **na* 'na' + *(*traklín*)-*b*, nejasno, verjetno nem. izvora

štala < *(*štal*)-*a* ← it. *stalla*, furl. *stale* 'hlev'

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnice so kartirani leksemi *aher* v T046, *kozel* v T090, *podstraž* v T236, *na trakeljnih* v T275 in *štala* v T368.

Kot enkratnica s *petr*- je kartiran leksem *peterce* v T315.

Kot enkratnica s *pod*- je kartiran leksem *pod* v T324.

Kot enkratna predložna zveza z *odr*- je kartiran leksem *na odrih* v T164.

Kot enkratna predložna zveza s *pod*- je kartiran leksem *na podu* v T405.

Kot tretji odgovor v posamezni točki je z znakom za komentar kartiran leksem *napušč* v T353.

4. Uporabljena dodatna literatura

Jakop 2003; Smole 1995

5. Primerjaj

SLA: V162A.01 *skedenj* (2/61), V162C.01 *gumno* (2/63); OLA: /; ALE: /; SDLA-SI: V498, V691, V500; ALI: /; ASLEF: 3350; HJA: /; ÚMNYA: /

6. Etnološka osvetlitev

Petra ali peter je leseno ogredje v nadstropnem delu gospodarskega poslopja, največkrat pa je to iz položenih desk ali pletenih vej zgrajen podest, kamor polagajo seno. Po nekaterih razlagah bi beseda najprej poimenovala ogrodje, nekakšen oder, ki je bil v zvezi s sušenjem žita in mlačvijo.

Prim.: Rhamm 1908; SEL 2004

7. Skica

